

BRYS (*Albert-Jozef-Antoon*), Missionaris van Scheut (Harelbeke, 19.8.1900 - Halle, 17.12.1973). Zoon van Karel en Leonie-Maria Vanderougstraete.

Na zijn middelbare studies te Tielt en te Kortrijk trad hij in 1919 in het noviciaat van de missiecongregatie van Scheut. Hij werd priester gewijd te Scheut op 23.8.1927 en vertrok naar Kongo op 19.8.1927, bestemd voor het apostolische vicariaat Nieuw-Antwerpen. Na twee stage-jaren, eerst als leraar aan het kleinseminarie te Nieuw-Antwerpen, vervolgens als reispater in de omliggende dorpen van de missie, werd hij in 1930 directeur van het kleinseminarie, dat in 1934 definitief te Bolongo werd gevestigd. Hij werd ook raadslid van de provinciaal-overste (1935) en van de districts-overste (1936). Begin 1937 was hij voor een herstelperiode in België aangekomen, toen hem te Scheut tijdelijk de leiding en de vorming van de jonge missiebroeders werd toevertrouwd. Tevens gaf hij les in Lingala aan de scholastieken te Scheut en te Jambes. In 1938-1939 verving hij te Leuven de geestelijke leider van de theologie-studenten van de Congregatie. In die periode zette hij zich met Prof. Van der Schueren actief in bij de stichting van het Koloniaal Universitair Centrum (KOLUC), dat tot doel had de Vlaamse hoogstudenten te Leuven in de gelegenheid te stellen zich in te wijden in de koloniale vraagstukken op alle gebied. Tenslotte mocht hij op 15.7.1939 terug vertrekken naar Kongo, waar hij opnieuw de leiding overnam van het kleinseminarie en zijn taak hernam als raadslid van de provinciaal-overste. Gedurende de oorlog verbleef hij enkele maanden voor herstel van zijn verzwakte gezondheid bij de Witte Paters te Fataki, aan het Albert-Meer. In augustus 1946 kwam hij naar België terug. Voortaan zou hij zich in eigen land onvermoeibaar ten dienste stellen van de Kongo-missie, als professor van Lingala te Scheut, algemeen secretaris van de missie-animatie, proost van het Katholiek Secretariaat voor Koloniale, directeur van het Centre d'Etudes, de Documentation et d'Informations coloniales (later: congolaises) of CEDIC, directeur van het aanwervingscentrum van leerkrachten voor de missie van Kongo, lid van de studiecmissie van de C.V.P.-afdeling Kongolese zaken, leraar aan de koloniale sectie van de Rijkstuinbouwschool te Vilvoorde, professor aan de Katholieke Sociale Koloniale School te Brussel, algemeen secretaris van SIBELAC (Service interfédéral belge de l'enseignement catholique au Congo), professor aan de Koloniale Hogeschool te Antwerpen, vertaler bij de Lingala-uitzendingen van de B.R.T., lid van de raadgevende commissie van de werelduitzendingen van R.T.B.-B.R.T., enz. In 1970 was hij betrokken bij een auto-ongeval waarvan hij een zware handicap overhield. Zijn laatste jaren bracht hij door in het rustoord van de Congregatie te Zuun. Hij overleed in het ziekenhuis te Halle op 17.12.1973.

Pater Brys was buitengewoon gedocumenteerd en bedrijvig op het gebied van de onderwijskwestie in Kongo. De meeste van zijn publikaties houden daarmee verband. Twintig jaar lang ook heeft hij zich ijverig ingezet voor het werk van de recrutering van leerkrachten voor het katholiek onderwijs in Kongo. Niet alleen wierf hij vele tientallen leraars aan voor de meest uiteenlopende vakken, maar hij onderhield contact met hen door ze in Kongo te bezoeken om ter plaatse hun situatie en hun bevindingen na te gaan.

Eretkens: Ridder in de Leopoldsorde.

Publikaties: Voorbereiding tot de missie: vacantielessen voor missionarissen te Leuven. *Kerk en Missie*, 1924, p. 171-173. — Eucharistische Kruistocht in onze scholen. *Periodicum S. Canisii* (Lisala), 2, 1932, p. 1-3. — E.K. Vergaderingen. *Ibid.*, 3, 1932, p. 3-4. — Het klein Seminarie van O.L.V. van Gratie te Bolongo (Lisala). *S. Paulus' Missiebond* (Kortrijk), 30, 1937, p. 4-5. — Congolese schoolpolitiek en onderwijsproblemen. *Hernieuwen* (Roeselare), sept. 1950, p. 43-49; *De Weg*, sept. 1950. — Wordt het kristelijk beschavingswerk in Kongo bedreigd? *De Weg* (Roeselare), jan. 1955, p. 3. — Les écoles succursales au Congo Belge et au Ruanda-Urundi. Rapport de Mission (Ministère des Colonies) 1951, 42 p. polycopie. — Apostolaat en Sociale toestanden in Kongo. *Kerk en Missie*, 1952, p. 1-12. — Aus Wildnis ein blühender Garten (50 Jahre Kongo-Arbeit). *Hl. Kindheit* (Aachen), 1952-1953, p. 16-17. — La lutte contre l'analphabétisme et l'éducation populaire par l'enseignement rural, la presse et le cinéma au Congo Belge. *Symposium on popular education* (Leiden), 1952, p. 22-49. — Le conflit scolaire au Congo. *Les Dossiers de l'Action sociale catholique* (Bruxelles), 1955, p. 67-76. — De schoolstrijd in Kongo. *De Gids op Maatsch. Gebied*, 1955, p. 1-25. — La ligue de l'enseignement. C.E.D.I.C. (Léopoldville), août 1955, p. 99-107. — Congo et Ruanda-Urundi 1955. La question scolaire. *Dossiers de l'Action Soc. Cath.* (Bruxelles), 1956, 2, p. 3-22. — Kongo en Ruanda-Urundi. Het Schoolprobleem in 1955. *Gids Maatsch. Gebied*, 1956, 369-392. — Verschillende bijdragen, naamloos of onder de initialen A.B., in C.E.D.I.C. vanaf juni 1949. — Brieven en artikels in: Missie van Scheut, Missions de Scheut, *Annales van Sparrendaal*. — In het Lingala: Totalaka Yezu (Bezoeken H. Sakrament), Nieuw-Antwerpen, 1933. — Mosantu Teresi wa Mwana Yezu (Leven v.d. H. Theresia v. Lisieux), Bolongo, 1948, 62 p. — Mosantu Anyesi, Ngondo na martiru (Leven H. Agnes), Lisala 1949, 21 p. — Rapporten in manuscript, o.a.: Rapport sur la question scolaire au Congo Belge et Ruanda-Urundi depuis l'avènement de Mr Buisseret (avril 1954) jusqu'au 25 janvier 1955. 275 p. met 56 p. Appendice.

20 april 1976.

M. Storme.

Lit.: Archief Scheut. — Kontakt n. 191 (december 1973). *Chronica* (Scheut) n. 6, 45, 60, 62, 72, 73, 75, 77, 80, 91, 94, 95, 100, 101, 102, 103, 113, 118, 123, 127, 129, 131, 137, 141, 142. — *Nouvelles de la Congrégation* n. 32, 40. — *Kerk en Missie* 1937, p. 61;

1939, p. 129; 1946, p. 126. — Streit, R., *Bibliotheca Missionum*, Bd. XX, Tl 2, p. 182-183. — Grootaers-Van Coillie, Proeve eener Bibliographie van de Missionarissen van Scheut, p. 22. — *Annales van Sparrendaal*

1938, p. 90, 94. — Bull. Vét. Col., mai 1974. — Missionarissen van het Kortrijksche, p. 34. — Cormann, *Annuaire des M.C. au C.B.* (Bruxelles 1935), p. 127. — Overlijdensbericht en bidprentje.